

N:o 11.

Ank. till Riksd. Kansli den 16 Febr. 1882, kl. 12 midd.

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckta motioner om ändringar i förordningen den 31 Oktober 1873, angående främmande trosbekännare och deras religionsöfning.

Uti en inom Andra Kammaren afgifven samt till Lag-Utskottets handläggning öfverlemnad motion, N:o 24, har Herr *K. P. Arnoldson* dels erinrat om, huru den religiösa friheten småningom utvidgas genom ändringar i religionslagstiftningen, dels antydt nyare reformsträfvanden i detta syfte från lagstiftarnes sida, dels ock sökt bevisa ett sådant syftes praktiska rättmätighet; viljande motionären genom denna framställning visa, att han icke syftar åt något omoget nytt, då han föreslår:

»att 3 § i Kongl. förordningen den 31 Oktober 1873, angående främmande trosbekännare och deras religionsöfning, måtte erhålla följande lydelse:

Har medlem af svenska kyrkan omfattat främmande lära och vill för den skull ur kyrkan utträda; gifve sin afsigt tillkänna för kyrkoherden i den församling, han tillhör. Framhärdat han i sin afsigt; inställe sig, sedan minst två månader förflutit, personligen hos kyrkoherden samt anmäla sig till utträde ur kyrkan; och göre kyrkoherden derom anteckning i kyrkoboken. Ej må någon på grund af anmälan, som skett innan han fyllt aderton år, anses från svenska kyrkan skild. I främmande församling må ej heller någon före nämnda ålder upptagas.

och att i oskiljaktigt samband härmed 1 och 14 §§ i samma förordning ändras på så sätt, att ordet *kristen* utgår framför ordet »troslära» på förra stället och framför ordet »trosbekännelse» på det senare, hvadan dessa §§ skulle komma att lyda sålunda:

1 §. Vilja bekännare af annan troslära, än den evangeliskt lutherska, bilda särskild församling och önska de, att densamma varder af staten erkänd; göra derom hos Konungen ansökan, samt uppgifve sin trosbekännelse och församlingsordning; bifoge ock, der de svenska kyrkan tillhört, bevis om sådan anmälan för utträde derur, som i 3 § omförmäles. Finner Konungen skäl att ansökningsbifalla; ege den församling rätt till offentlig religionsöfning.

Enahanda rätt tillkomme ock de, på grund af hittills gällande författningar, redan bildade församlingar af främmande trosbekännare.

14 §. Med de undantag och inskränkningar, som af grundlag eller eljest gällande författning föranledas, skall skiljaktighet i trosbekännelse icke medföra någon olikhet i svenska medborgares rättigheter och skyldigheter».

Såsom sig visar vid närmare betraktande af motionärens förslag, åsyftar detta *dels* frihet för medlem af svenska kyrkan, som omfattat främmande lära — äfven om denna icke kan anses såsom *kristen* — att ur kyrkan utträda, allenast han på föreskrifvet sätt tvenne gånger anmäler sig hos vederbörande kyrkoherde, hvarvid icke skulle, såsom enligt nu gällande lagstiftning, erfordras uppgift om det trossamfund, till hvilket han vill öfvergå; *dels* ock rättslig möjlighet för bekännare af hvilken annan troslära som helst, än svenska statskyrkans, att bilda särskilda, af staten erkända församlingar; hvilken rättsliga möjlighet således, i motsats mot hvad för närvarande, utom beträffande judar, är förhållandet, skulle komma jemväl bekännare af annan, *icke-kristen* lära till godo.

Så genomgripande förändringar i svensk lagstiftning och svenskt samfundsskick kan Utskottet icke tillstyrka.

Genom dem skulle i sjelfva verket den svenska staten komma att uppgifva sin ställning såsom *kristen* stat och den svenska evangelisk-lutherska kyrkan sin ställning såsom *statskyrka*, såsom *folkkyrka*.

Men för sådana omgestaltningar skulle det svenska folket säkerligen icke vara mottagligt. I sekler har det af sin kristna tro och inom sin evangelisk-lutherska kyrka funnit sitt religiösa behof tillfredsstäldt, och den svenska staten har deraf haft frid inåt och styrka utåt. Utskottet tror icke, att det svenska folket skulle vilja midt ibland sig se af staten erkända religionssamfund, som stält sig helt och hållet utanför inflytandet af *all* slags *kristlig* tro, och med statens ändamål skulle det stå i föga öfverensstämmelse, att vissa dess medborgare skulle få sjelfvilligt

lösslita sig från hvarje inverkan från den bestående folkkyrkans sida för att kanske öfvergå till fullständig religionslöshet — ställa sig utom all religion.

Till hvad Utskottet nu anfört, kommer, beträffande särskildt det påyrkade borttagandet af nu gällande fordran af uppgift om det trossamfund, till hvilket den utträdande vill öfvergå, att föreskriften härom icke torde böra så förstås, att detta »trossamfund» måste vara något inom staten befintligt och af staten erkänt. Föreskriften torde endast angifva, att den svenska kyrkan, som dittills under sin religiösa vård haft personen i fråga, icke — äfven om han derom uttalar sin önskan — är färdig att förr, än kyrkan på sätt ske kan förvissat sig, att han bekänner åtminstone *någon* kristlig tro, helt och hållet lösgöra honom från sig och sitt, om än, i anseende till hans åsigter, försvagade religiösa inflytande.

På grund af hvad Utskottet nu andragit, får Utskottet vördsamt hemställa,

- 1) att Herr Arnoldsons förevarande motion icke måtte af Riksdagen bifallas.

Samme motionär har uti annan, äfvenledes till Utskottet remitterad motion, N:o 25, anhållit om ändring uti § 15 af ofvan nämnda förordning den 31 Oktober 1873, hvilken § nu stadgar:

»Innehar den, som till utträde ur svenska kyrkan sig anmält, offentlig tjänst; varde han derifrån skild, der ej tjensten är af beskaffenhet, att han utan afseende å sin trosbekännelse kunnat till densamma nämnas samt Konungen eller den myndighet, som eger att tjensten tillsätta, finner skäligt att honom dervid bibehålla.»

Motionären påyrkar, att paragrafen måtte erhålla denna lydelse:

»Innehar den, som till utträde ur svenska kyrkan sig anmält, offentlig tjänst; varde han derifrån skild, der ej tjensten är af beskaffenhet att han utan afseende å sin trosbekännelse kunnat till den samma nämnas.»

På sätt motionären ock uti motionen riktigt anför, är lydelsen af det uti förevarande hänseende nu gällande stadgande lika med lydelsen af motsvarande bestämmelse uti förordningen den 23 Oktober 1860. I Riksdagens underdåniga skrifvelse den 13 Maj 1869, om förändrade

stadganden angående främmande kristna trosbekännare och deras religionsöfning, ifrågasattes deremot uti ämnet en bestämmelse af hufvudsakligen samma innehåll som den nu föreslagna. I Kongl. Maj:ts proposition i frågan till 1873 års Riksdag var emellertid den förra lydelsen bibehållen och öfvergick, af Riksdagen antagen, uti 1873 års förordning.

Redan denna omständighet, att Kongl. Maj:t jemförelsevis så nyligen icke funnit skäl att göra den ändring, som nu åter äskas, finner Utskottet, i ett ämne af den beskaffenhet som förevarande, göra det mindre lämpligt att å nyo ifrågasätta sådan ändring, helst enligt Utskottets tanke nuvarande stadgande icke utan skäl tillkommit.

De tvenne bestämmelserna, att en person af främmande trosbekännelse *kan* nämnas till innehafvare af offentlig tjenst, och att en innehafvare af sådan tjenst, hvilken vid tiden för utnämningen tillhörde statskyrkan, icke, derest han sedermera öfvergår till annan trosbekännelse, har ovilkorlig *rätt* att varda vid tjensten bibehållen, synas icke Utskottet vara mot hvarandra stridande. Vid tillsättningen af tjensten har nemligen den utnämmande myndigheten tillfälle att, i den mån sådant är förenligt med grundlag och annan gällande lag, pröfva persons lämplighet för just ifrågavarande tjenst äfven ur synpunkten deraf, att han är af främmande trosbekännelse, under det att, derest den senare bestämmelsen ändrades enligt motionärens förslag, all sådan pröfningsrätt skulle, om tjensteinnehafvaren öfverginge till främmande trosamfund, vara nämnda myndighet afskuren.

Utskottet får derföre tillstyrka,

2) att ej heller denna Herr Arnoldsons motion måtte vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 16 Februari 1882.

På Lag-Utskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.

Reservation:

af Herr *Levin*: »I de af motionären uttalade åsigter instämmer jag till alla delar och kan ej finna annat än att i statens och kyrkans välförstådda intresse vore att samma åsigter gjordes i lagstiftningen gällande. För min del är jag således beredd till förändringar i Kongl. förordningen den 31 Oktober 1873 angående främmande trosbekännare och deras religionsutöfning i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad motionären föreslagit».

Herrar *Anders Persson* och *Åbergsson* hafva begärt få här antecknadt, att de icke deltagit i motionernas behandling inom Utskottet, den senare i följd af embetsgörömål.
